„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторнеком, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин.
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 122. У Новом Саду, у четвртак 15. (27.) октобра 1898. Година XIV.

Позив на претплату.

Крајем прошлог месеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који се на трећу четврт, односно до краја септембра о. г. на наш лист претплатили.

Позивајући своје досадање претплатнике, а и осталу српску публику на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо се као и до сада тако и од сада трудити, да наш лист, колико год скромне околности наше малене читалачке публике то допуштају, одржимо на висини савременог новинарства. Родољубива цел, ради које је „Браник“ покренут — јамчи за родољубивост и самосталност политичког правца овог листа.

Претплатна је цена „Бранику“:

На годину . . . 12 фор. или 30 дин.
На по године . . 6 фор. или 15 дин.
На четврт године . 3 фор. или $7^1/_2$ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 1 фор. или $2^1/_2$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 2. (14.) октобра 1898.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

Одлучна политика и граваминална адреса.

У буни 1848. године путовао један учени Немац, демократа, по нашим крајевима. Био је у Карловцима, кад је борба била у јеку. Да би се обавестио о тежњама и жељама Срба, он запита: шта Срби управо хоће и зашто се боре? „Траже војводу“ — добио је одговор. „Чудноват народ, ти Срби“, примети демократа Шваба, који није могао разумети, да се и зато може правити револуција. Оно: „Срб се бије и крв лије за слободу и својега војводу“, никако му није ишло у главу. „Ми Немци у Немачкој правимо револуцију и протеривамо наше велике војводе и војводе (Grossherzoge und Herzoge), а ови Срби праве револуцију и гину, да добију војводу. Чудноват народ!“ И тај Шваба никад до краја није изишао из свог чуђења, и није могао да разуме таку борбу.

Овом приповетком најбоље се обележава наш положај, који је осталом свету често неразумљив. Немцу и наша светла борба 1848. године беше неразумљива. Он није могао да зна, да у војводи беше оличено историјско право српског народа.

Но како би данас много шта страном свету изгледало неразумљиво! Чујемо пребацивање, како су саборски посланици требали послати граваминалну адресу, и како би то била „одлучна“ борба.

Ми разумемо, да граваминална адреса може да буде излив практичне политике, кад мислимо, да можемо успети код онога, коме хоћемо да се жалимо, и кад знамо, да ће онај пасти, против кога хоћемо да се жалимо. Али да „жаљење“ владару спада у „одлучну“ политику — то нисмо никад чули. Пренети борбу у народ, то разумемо; тражити моралне свезе у страном свету — то све спада у одлучну политику. Али да је „жаљење“ краљу одлучна политика, то је врло тешко доказати.

Пре свега, како је у нас поникло да се граваминално обраћамо на краља? Кад нисмо имали автономије, кад се сабори састајали управо ради избора митрополита, онда је сабор на крају брже боље подносио граваминалне тачке: увек у тврдој нади, да ће му се помоћи, јер је увек мислио, да цара треба само обавестити, па је помоћ сигурна. Наравно, да се наш народ често варао, а и Беч је умео да злоупотреби веру српскога народа. Како оно каже Пера Сегединац:

„Тако ти треба, Перо, будало!
Рад ћесара си зета посекао,
Рад зета нек те ћесар сече сад!
Заслужио си тај ћесаров дар!
И већи још, још већи, — ха-ха-ха!“ —

Ми смо се тако дали двеста година обмањивати, како ће нам ћесар помоћи, само га треба обавестити. Било је прилике, да нам је привидно и помогнуто; али за — кратко време. Наши преци онда нису се могли служити штампом, нису имали право збора и договора, нису могли ни на сабору одлуке доносити. Једино **прибежиште** било им је: гравамина на владара. Тако су знатна гравамина сабора од 1744. године. О томе се у Бечу много расправљало, претресало, више комисија давале су своје мишљење, а на крају крајева опет није било успеха. Значајна су гравамина и сабора од 1769. године. Та гравамина кр. комесар није хтео ни да прими. И од тог посла није било ништа. Тада су наши преци натраг тражили право, да сабор после смрти митрополита, бира администратора; тражило се да кр. комесар не присуствује синодским седницама. Сами епископи били су сложни с тим граваминама, па је ипак све остало по староме. И на сабору 1774. године поднесена су гравамина. Па шта је после тога било? Изишли су познати кобни регуламенти, који су многа наша права скресали. На сабору 1781. кр. комесар није хтео ни да прими гравамина рекав, да је овај сабор само изборни; ма да наше историјско право не зна за изборне и расправне саборе. Девет година доцније 1790. године на темишварском сабору допуштено је било сабору не само да гравамина прави, већ и да самосталне закључке доноси. Тада је требало Бечу да заплаши Мађаре, но успеха ипак није било никаквог. О саборима овога века није вредно говорити. Тек на сабору 1861. године допуштено нам је било да већамо и о политичком праву српскога народа, јер је опет требало притиснути Мађаре, да попусте Бечу. Мађари су оба пута попустили, и Беч се с њима оба пута изравнао на наш рачун. „Тако ти треба Перо“ — — рекао је Пера Сегединац. Пера је веровао Бечу!

Међутим време се променило, ми имамо сад законом гарантовану автономију, и ми сад треба да **тражимо сабор, у њему да радимо, ту да се самостално боримо и да одбијамо сваку навалу.**

Зато први задатак саборских посланика мора бити, да до сабора дођемо, ако је икако могуће. Лањски закључак петровданског сабора, којим је установио себи дневни ред, и гледишта одлучности више вреди него сто граваминалних адреса. Своја права бранимо, али избимо себи из главе, да ћемо се „жаљењем“ помоћи.

Или се зар збиља може мислити, да ће граваминална адреса помоћи? Ми и опет кажемо, **да неће помоћи ништа.** Шта се мисли: кад краљ добије адресу, да ће одмах призвати Банфија, и тражити од њега оставку?! Или се мисли, да ће краљ одмах задовољити све наше захтеве, уклонити све наше тегобе? Он је уставан владар, и **данас** би се свакако обратио мађарској влади, пре него што би донео какво решење у овој ствари. Док су данашње политичке прилике, нема ни разговора, да ће наша гравамина донети нам каквог успеха. Ми треба да бранимо своја права, као што је то петровдански сабор радио, кад је самостално, против воље комесарове, установио себи дневни ред; ми треба и ван сабора да бранимо нашу автономију против владиних нападаја; само се не надајмо, да ћемо успети с каквим „жаљењем“. Доста смо се „жалили“ двеста година, па није помогло. А најмање ћемо се сад помоћи, кад је уплив Мађара на двору тако јак и силан.

Ми не кажемо, да не треба послати граваминалну адресу; кад се хоће, нека се учини. „Не ће шкодити“ — каже обично доктор за какву лекарију, за коју зна, да неће помоћи, па да се извуче из неприлике одговора у негацији. Тако стоји и с граваминалном адресом — „неће шкодити“; то је све. Можемо „ајнемовати“, кад баш хоћемо. То је невина самообмана; но ко више очекује, љуто ће се преварити. Граваминална адреса доћи ће натраг од краља и — непрочитана! Живи били па видели! „Небо високо, земља тврда, а цар далеко“ — вели једна руска народна пословица.

ЛИСТАК.

При омари.

(Приповетка из живота.)

Од МИХАИЛА РАКИЋА.

(Наставак).

II.

Беше тихо вече месеца јулија. Јасно трептаху звезде, а далеко на висини пловио је бледи месец, бацајући благе сребрне зраке своје на широке стазе к—ског шеталишта, по којима ћеретајући ходаше омладина к—шка.

На једној клупи, наслоњеној на стари раст, крај слабе светлости зрака месечева, који продираше кроз густо лишће, могаху се распознати Душан и Ружица. Мало подаље ходаху широком стазом Милош Славнић и Коста Веселиновић у строгом дипломатском разговору, а Мара се придружила другој гомили девојака.

Баш се откиде један листак са растове гране, па паде на крноце Ружичино, на коме се играху сребрни зраци месечеви, а Душан тихо рече:

— Како је сретан тај лист, госпођице! Он није слутио, да ће једном у Ваше нежне руке доћи!

Она лако задрхта, и румен јој се осу по образима.

— Ја Вас не разумем, господине. Ви мора да сте песник, кад све у неким сликама говорите.

— О, не госпођице! То нису слике, но сасма природна ствар! Или би и то назвали сликом, кад бих Вам рекао, да сте дивна?

— О, не! То бих назвала ласкањем, које Вам не доликује.

— Видите, и сами рекосте, да ми ласкање не доликује, дакле кад тако што тврдим, онда треба да сте уверени, да те речи из дубине срца мога извиру.

Ружица се поругљиво осмехну.

— Зар и мушки срца имају?! — запита га тихо.

— Зар сте се о противном уверили, госпођице?

— Боже сачувај! Ја тек не! Али по чувењу! Бар по општем мњењу срце је мушко велика одаја, у којој се стотина женских може да смести! — рече она тихо, да се једва чуло, јер баш у тај мах прође Мара с друштвом поред њих.

— А зар је код женских друкчије, госпођице? Зар мало има примера у животу, где бедни очајник упире шестопер на своје рањене груди, па угушено шапуће: „Проклета да си, невернице!“ О, госпођице, и међу мушкима и међу женскима има их таквих, али то су само изнимци, из којих се не може на цело друштво мушких и женских закључивати.

— Али тих је изнимака мало код нас, — рече она несташно.

У тај мах поче лаки поветарац да пирка. Бубица кресница окрзну се о раме Душаново па паде у зелену траву, а у блиском шипрагу поче да прижељкује сетни славујак сетно, невесело. Тамо над њиховим главама свеле се лиснате орахове гране, као какво маштаво небо, а кроз те гране засветлуца по кад-кад малена звездица или раздробљени месечеви зрак, па га опет нестане. Беше то тако тихо, тако бајно вече, каково се само једанпут у животу виђа. Ружица је наслонила главу на руке, па је гледала кроз густо лишће на сјајну звезду, што је треперила као кроз неку маглу.

— Ох, како је дивно ово вече! — ускликну Ружица.

— Први пут га у мом животу тако божанственог гледам, — тужно рече Душан.

Ту би се и даље разговор водио, али већ дођоше Мара и родитељи њихови и позваше их кући.

Ноћ се мирно спушташе, примајући светло вече на бајне своје груди, па лепршајући се лаким и сребрним својим крилима, просипаше ситно бисерје на све стране, а из тог бисерја излетаху анђели, па успављиваху млађана срца рајским санцима.

Други дан рано изјутра ишли су већ Душан и Ружица у шетњу по насипу поред реке Тисе. Жеља им се пробуди, да се мало по Тиси провозају на чамцу. Ветар је баш јако дувао, таласи се силно спуштаху и дизаху. По ливади вредан ратар увелико је већ косио траву.

Душан запева у чамцу:

„Чарна горо, пуна ти си хлада,
Срце моје још пуније јада.“

— Врло лепо! — прекине га Ружица, — само се ја бојим, да ћемо се изврнути. Видите само, како вода расте, како су јаки таласи? За по сахата биће вода равна са обалом. Ми се можемо удавити!

Баш тада прелети поред њих лептир и упаде у воду. Ружица га сунцобраном извади. Но доцкан, јер беше већ угинуо.

— То је судба свега лепога на овом свету! — проговори Ружица више у себи.

Али је међутим вода све већма расла.

— Гледајте само, онде јури вода већ преко обале. Крајње је време, да се вратимо.

Све грозничавија беше журба радника у пољу, коњи су све јаче терани, тако, да им је бела пена ударила на уста. Вода је све јаче шуштала, кад су Душан и Ружица почели веслати крају, да се дочепају насипа, но пре но што су могли обратити пажњу на опасност, стајаху одједном обоје у води и не могаху даље, а опасност је по њих све већа бивала, што су год већма оклевали.

— Па нека буде, — примети Душан, — свака је опасност окушај смелога.

Пре но што је Ружица и разумела значај горњих речи, већ ју је он обгрлио, на своје руке дигао и лако ју је даље носио. Али до насипа беше прилично далеко, а вода је бивала све дубља. Душан се већ беше уморио.

— Станите, молим Вас! — преклињала га је Ружица. Ви нећете доспети самном до краја. Пустите ме, ја ћу сама ићи по води како могу.

— Ја да Вас пустим и да не употребим прилику!? — рече јој Душан. — Бога ми, то неће бити, јер Ви не можете по води ићи!

И он се са својим милим теретом журио насипу.

— Тако, — рече одједном, застав у најдубљој води, — сад Вас имам у својој власти. Ако Вас сад овде упустим, удавићете се зацело. Увиђате-ли то?... Е, онда молим награду за свој труд и витешку одбрану.

Румен стида прели образе Ружичине, силно јој се надимаху снажне и обле груди.

— Зар Вам тако тешко пада, да ми дате оно, што ми већ с правом припада? Па кад се Ви устручавате, то ћу ја сам узети и небо нека благослови.

Ватрен пољубац притиште Душан на Ружичина уста, па се после примицао насипу...

Сутра дан уговорише Мара и Ружица и опет излет по Тиси, на који позваше и друге своје другарице. Но како је ветар до подне био још доста јак, а вода немирна, то су се тек по подне око три сахата кренули.

Душан је врло мало долазио у додир с Ру-

Друкчије ми замишљамо јаку борбу. Треба да челичимо народ, да не клоне; треба да га утврђујемо, да се може поуздати „у се и у своје кљусе“; треба да кажемо, да ће само онолико у овој држави вредити, колико буде морално јак, и у овим тешким данима издржљив; треба на свом огњишту сложним и смишљеним радом да сузбијамо опште непријатеље. А не овако, да мислимо, да смо Бог зна шта учинили, кад антишамбрирамо по дворским ходницима, и чекамо, да-ли ће нас пустити унутра, да се „жалимо“. Да су Мађари слаби, било би то тада корисно; али нионда „жаљење“ не би спадало у „одлучну“ борбу. Свако сравњење донекле рамље На угарскоме сабору 1861. године водила се важна борба: да-ли сабор државно право да брани својом одлуком, или граваминалном адресом на краља. Победила је умерена струја, која је закључила адресу Деакову. Тада су по Мађаре прилике биле повољне, а Мађари имају добар „политички нос“, па је сама мађарска опозиција припомогла победи умерене струје: из саборнице је изишло при гласању напоље баш онолико опозиционалних посланика, колико је требало, да умерена струја победи. —

Добро би било, кад би од круне могли добити, да се сабор састане. То би нам још могла учинити. Ми се и томе не надамо, док Банфи не падне; али надати се, да ће краљ оптужити мађарску владу, то не можемо ни да замислимо у данашњим приликама.

Ајакс.

Гроф Муравјов на путу.

Руски министар иностраних дела гроф Муравјов ишао је ове јесени на пут „за границу“, како веле Руси. Кад људи од ранга. какав има гроф Муравјов, иду на стране дворове, онда узастопце за њима иду и коментари њиховога пута. Па ни овај пут грофа Муравјова није остао без коментара, који се сви слажу у томе, да је посета, коју је гроф Муравјов учинио сада у Паризу и Бечу, од еминентне политичке важности.

Париз беше прва мета Муравјова. Он је отишао тамо по изричној заповести царевој, а узрок том путу не може бити други, него данашње доста запето међународно стање у Европи, које се знатно погоршало распром између Француске и Енглеске због поседа на Горњем Нилу. Енглези у својој грабљивости продиру из Мисира, у коме се угнездили против сваког права и сваке правде, све дубље у Централну Африку, хотећи тако да остваре свој стари сан, да протегну своју власт од севера афричког до Кепленда. Једну знатну етапу у том претурили су Енглези победом над дервишима, кад али наједаред искрснуше пред њих Французи. Француска има на западној и на источној обали Африке две велике насеобине (Нигерска покрајина и Обок), између којих хоће да осигура свезу преко афричког континента. Ту се сад укрштају интереси Енглеске и Француске, та два стара, а моћна такмаца. Због тога је избио формални сукоб, тако да је енглески министар финансија Хикс-Бич неки дан претио ратом, ако дође у питање право Енглеске на Бели Нил.

Мисија грофа Муравјова, према таком стању ствари, била је веома важна, јер је ишла на то, да отклони отворен сукоб, који би могао имати недогледних последица. И заиста, после боравка грофа Муравјова у Паризу ствар због афричког поседа одма се окренула на боље, што се види из т. зв. „жуте књиге“, коју је министар иностраних дела Делкасе изнео пред француску заступничку комору, а у којој је изнесена дипломатска преписка у погледу Фашоде. Сад ствар стоји већ тако, да ће се ово опасно питање решити мирним, дипломатским путем.

Боравак грофа Муравјова у Бечу није мање значајан од боравка његова у Паризу. Полазећи из Париза цару у Ливадију, свратио је гроф Муравјов, опет по изричној заповести цара Николаја, у Беч, да учини подворење пашем уваженом владару. Њ. В. цар и краљ није био у Бечу, кад је гроф Муравјов сишао тамо, него у Геделу. Па шта видимо? Цар и краљ је прекинуо своје бављење у Геделу ли ради тога, да прими руског министра иностраних дела. То није учињено случајно, јер је због посете руског министра и гроф Голуховски је морао прекинути свој допуст па доћи у Беч. То је заиста ретко одликовање, кад један од најстаријих и најуваженијих владара прекида свој одмор и иде у престоницу, да прими једног министра. Али ваља узети на ум и то, ко је тај министар и кога заступа. Њ. В. цар и краљ Фрања Јосиф указао је тиме не само особиту почаст грофу Муравјову лично, него је то учинио и из обзира према држави, која данас дрма светском политиком, и која с нашом монархијом стоји у изврсним односима.

Толика почаст, учињена руском министру, не допада се баш бечким, а нарочито не мађарским новинама. Тако неки опозициони листови, замерајући, што је владар због тога у опште прекидао свој одмор, жале се, што је краљ отишао у Беч, да прими Муравјова, а ближе му је била Будимпешта. Тиме се, веле ти мађарски листови, наново показало, да су сви конци иностране наше политике у Бечу, а Мађари немају ту ништа да говоре. То Мађари с тугом морају да искусе сваки час, а највише у овом случају.

Гроф Муравјов остао је код Његовог Величанства више од сахата, а затим је дуго конферисао са грофом Голуховским. О томе, шта се говорило на аудијенцији и на конференцији, не зна се, наравно, ништа поуздано. Како добро обавештена „Нова Слоб. Преса“ дознаје, нису додиривана никаква акутна питања, но саветовања се ипак прострла на све догађаје, који сад занимају међународну политику и додирују интересе Русије и Аустро-Угарске. При том се, уверава исти лист, показала потпуна армонија назора између меродавних државника руских и аустро-угарских.

То је свакако врло мршав обавештај, али чисто нам се чини, да се ту циља на споразум Русије с Аустро-Угарском у погледу заједничке политике на Балкану. Ми држимо, да Русија тај споразум, ако је питање о Балкану у опште дошло у реч овом приликом, никако неће удесити тако, да он буде на штету балканских народа, а нарочито српског народа на Балканском Полуострву. То у Бечу добро знају, па стога им је постала већ омиљена тема о споразуму с Русијом у погледу балканске политике, а како се у Бечу замишља тај споразум, то врло добро знамо.

=

Политички преглед.

— **Опструкција у угарском сабору.** Опозиција не попушта, већ тера клин с клином У седници од 12. (24.) о. м. најпре је Полоњи исправио записник, а кад се прешло на дневни ред, устао је Апоњијевац Арпад Сентивањи, те је жестоко напао Банфија и већину саборску. Пребацио му је, да је силеција и иронично му је приметио, ако му је по вољи, нека се наслађава Банфи већином, коју је купио за три милијона фор, али онда нека не захтева, да га после тих срамних поступака опозиција почасти својим поверењем. — Затим је владиновац Коломан Ерлеји наново поднео Гајаријев предлог, по коме да се предлог о индемнитету стави на дневни ред одма првог седмичног дана после закључка дебате о дневном реду. — Заст. Р. Падер говорио је против тога и предлаже, да се Ерлејијев предлог сматра као самосталан предлог и да се стави на дневни ред. — Затим је дебата одложена за сутра, а седница после кратке дебате о пословнику закључена. —

У седници од 13. (25.) о. м. опозиција је покушала да осујети нормални рад саборски. Заст. Барабаш тражи, да се јучерашњи предлог Ерлејијев штампа и разда. То су тражили и Иванка и Кубик, али председник Силађи није то допустио, јер је тај предлог већ штампан у штампаном „дневном реду.“ Тако је опозиција морала ући у дебату о дневном реду. Заступници Стеван Слуха и Јулије Лукач жестоко су напали владу; овај последњи тако, да му је председник Силађи, пошто га је двапут упутио на ред, одузео реч. Лукач је између осталог довикнуо већини: „Ви не репрезентирате више, него домар моје мале кућице!“ Сад се дигла велика бура међу опозицијом, која је тражила тајну седницу, што је председник морао дозволити Тајна седница трајала је пуна два сахата. Кад је продужена јавна седница, већ беше касно, да се продужи дебата о дневном реду. Само је још Бузат интерпелисао у ствари унашања куге, на што је министар Перцел одма и то на задовољство већине одговорио.

— **Распра између Француске и Енглеске.** Кад је сердар Киченер-паша потукао дервише, продрьо је на југ до Фашоде, места на Горњем Нилу. које је врло важна позиција. Но тамо је, као што знамо, већ нашао француску експедицију под мајором Маршаном. Енглези сад доказују, да је Фашода њихова, односно мисирска, јер је она пре 1881. године била у мисирском поседу. Французи то поричу, и сад се између Париза и Лондона живо претреса то питање. Ево како тумачи то питање један чувен правник, председник аустријског административног суда, гроф Фридрих Шенборн. Гроф је Шенборн 7. (19.) о. м. писао „Фигару“ писмо, у коме вели, да се Фашода правно не може одрећи Французима, јер је она по одредбама међународног закона „res nullius“ и „res primi occupantis“. Не може се одржати енглеска теорија о „jus postliminii“ т. ј. праву ревиндикације,захтев, да се поврати оно, што је пре припадало Мисиру, јер прво није јасно, дали је Енглеска или Мисир била ратујућа сила против мадије, даље јер нико не може казати, да-ли је и у чију корист владалачко право над Источним Суданом преживело 16-годишњу мадистичку перијоду. „Фигаро“ додаје, да се врло радује, што се у земљама Тројног Савеза налази људи, који бране право Француске.

— **Енглези и Руси.** У лондонском „Тајмсу“ пишу о руском значењу у Азији. Лондонски лист примећује, да је грађење железнице преко Сибирије одвратило Енглезима погледе од напредовања Русије у правцу према Инђији. За многе, вели „Тајмс“, биће као изненађење, што ће почетком идућега месеца закасписки гвоздени пут прорадити до авганске границе, заустављајући се од Херата тек на 170 километара. Али, који су пажљиво пратили развитак руских железница у Азији, виде у довршивању пруге од Мерва до Кушка нов корак у напредак у задатку, који је Русија себи поставила после кримскога рата. Задрмана у свом покушају, да нађе излаз на море у Европи, она је своје силе обратила према Азији. Са непоколебаном доследношћу, пред којом Енглези први треба да се поклоне, Русија је не само на другу страну окренула источно питање, него је створила нову источну царевину, која је на огроман начин увећала њен утицај на европске послове. Одрекавши се за које време изласка у Средоземно Море, она је нашла излазак у Китајско Море. Велика растојања, која је деле од тога

жицом; упало му је у очи, како је бледа и узрујана.

— Ви сте врло бледи, — примети јој Душан, прикривајући свој страх. — Да Вам није рђаво или се бојите нечега?

— Ветар и таласи су мени познати пријатељи, — одговори му Ружица, — њих се више не бојим!

Затим се Ружица нашла у послу, намештајући у повећем чамцу седишта. А Душан је помагао осталим женскима да сиђу у чамац.

Најпосле се сви понамешташе, Душан чамац отисну од обале и снажне његове мишице терале су чамац по мирној и тихој Тиси према оближњем врбаку. Врућина беше попустила, а васиона испуњена свежим ваздухом. Веселост и расположење владаше у чамцу. Жив се разговор водио и прелазио је с клупе на клупу. Само се Ружица устручавала и повлачила од разговора, гледаше само укочено у даљину, сањалачки бацајући пред собом своје погледе.

— Она је ћудљива, — рећи ће Мара, — па је данас сентиментална, Бог зна шта јој се морало догодити јуче, јер кад дође кући, беше јако узрујана.

Ружица се окрете, а Душан се задовољно смејао.

— Изглед је, да ћемо се данас на миру возити. Небо је чисто, а ваздух тих и благ. Зар не, госпођице Ружице?

Ружица је ћутала и упрла свој поглед у воду.

— Ружица вам данас баш није наклоњена за разговор, — приметиће Мара Душану. — Хотимично се од Вас окреће, кад Ви говорите, па Вам је ето сад и леђа окренула.

Душан се смешкаше.

— Само кад ми бар Ваше сунце сја, имам доста светлости. — рече Душан хотимично Мари, ухватив јој руку, коју пољуби.

Ватрен поглед из тамних очију Ружичиних погоди га, јер беше чула речи Душанове.

У том доспеше до врбака. Ту пробавише неколико тренутака, па се кренуше натраг. Тако им прође и тај дан.

Душан се брзо опростио са свима и још тог дана пред вече, по хладовини, отпутовао је свом неком другу у походе у оближњем месту. Ту је пробавио код свог друга два дана. Трећи дан, по договору, ваљало му се састати са Веселиновићима у С. на црквеној слави.

III.

Четир сахата по подне је. У С. је тога дана било врло много страна света, који дође да са својим сродницима, познаницима и пријатељима проведу неколико радосних тренутака, по стародавном обичају српском. Сав народ груну на вечерње, јер треба знати, да је поп-Сава у С. увео у обичај, да на храмовни дан по подне одржи и вечерње; тако је било и тога дана. Црква беше пуна народа и старих и младих. Отпојаше већ певци и тропар и побожан свет поче излазити из цркве.

Леп је то призор био ма за кога, у чијем срцу није изумрла свака искра побожности, на видику толиког народа о вечерњу. У цркви се још виђаше и осећаше мирисави тамјан, који се дизао и ширио над главама верних и пратио их и сам до црквених врата за излазак. Стари деда-Злата црквењак погасио је већ кандила пред иконостасом и кад је последње кандиоце угасио, изашао је и последњи Хришћанин кроз врата, која је деда-Злата журио да затвори. Народ се по порти разделио. Прво је могао човек да види школску децу, како се по порти јуре. А што беше омладине у С., све то беше раздрагано и одало се увеселењу, али није могао човек видети омладину по крчмама, као по многим нашим селима, где гајдаш и по неки цига жељно ишчекује по неког брацику. У овом селу морал, стид и врлина и сувише на високом ступњу још стојаху, а да се младеж могаше виђати у бирцузу. Још је у С. постојао онај стари патријархални одношај између свештеника и повереног му стада, на основу чега ови не само да су свог свештеника и духовног оца слушали у цркви, већ су по упутству његовом живот свој удешавали и споља. Пре вечерња никад нећеш видети у С. да се коло игра, догод деда-Злата не одзвони и последњи пут. А неће започети коло, док нису од свештеника свог добили дозволу. Тако се и сад појавило изасланство ратарске омладине поп-Сави, молећи га, да могу пред црквом коло играти. Пошто поп-Сава није тога дана имао шта да замери омладини, то им је и дозволио.

Време беше тога дана у С. неисказано. По небесном простору све до обзорја блистала се само плава боја, а сунце је у пуном сјају своме ишло тихо својим путем.

Око гајдаша играла је ратарска омладина пред црквом коло банатско и то плаховито, силовито. Тако је то трајало до у ноћ, док није захладило; тада се народ разилазио. Кад је Душан то после подне у С. стигао, увелико је затекао Веселиновићеве.

У вече тога дана с—шка отмена омладина приредила је игранку.

Силни звуци свирке одјекиваху, кад су Веселиновићеви с Душаном на игранку приспели. Ватрени и загрејани младићи ходали су већ по сали горе-доле, а старији су у башти поменуте гостионице сркали румено винце и хладили се неки пивом.

Нису се честито Мара и Ружица у сали окренуле, а Ружицу и Мару већ одведоше хитри играчи.

Душан се силом прогура кроз гомилу играча, па дође до Ружице.

— Смем-ли Вас замолити за игру, госпођице Ружице?

— Ја сам већ ангажована.

— А смем молити за игру после ове?

— Не знам још, хоћу-ли даље играти.

Душан јој се поклони и уклони нагло. Румен му се осу по лицу, осећаше, да је добио шамар, грло му се стезаше. Један тренут стајаше као укочен, затим ослови Мару и изгуби се с њом међу играчима.

— Ја мислим, да је време да се иде, — рече после неког времена господин Коста Душану, када се с њим нашао. — Наравно да се пре тога морамо мало прихватити. Ја међутим идем на поље у башту, док Ви Мару и Ружицу позовете.

Душан се поклони и оде да потражи Ружицу.

— Смем-ли Вас замолити, госпођице Ружице, да Вас отпратим до оца? Господин Веселиновић је рад већ да се иде кући.

Оштар, хладан поглед пређе преко лика Ружичина.

— Ја не могу ни том позиву да се одзовем, — одговорила је Ружица, — јер гладна нисам. Нешто ћу се још мало одморити, па ћу оца већ сама у башти наћи.

Душан се удалио, стиснув грчевито песницу.

„Освета је слатка! Мило за драго!“ — дода у мислима и оде, не опростивши се од Веселиновића.

(Свршиће се.)

мора, учинила би пре четрдесет година тај задатак неизвршивим или некорисним како у политичком, тако и у трговачком погледу, све да се и могао извршити. Али помоћу гвозденога пута Русија је учинила задатак и извршивим и корисним. Као што је Енглеска створила своје господство у Азији помоћу окејанских паробродова, тако га је Русија створила помоћу гвоздених путева, а за последњих четрдесет година њено кретање у напредак у једном од својих промењених праваца представља по себи борбу гвозденога пута против силе на мору.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 14. октобра 1898.

— **Прегледање гимназије.** Владин повереник, професор др. Едвард Маргалић бави се у нашој вароши, да прегледа овдашњу српску вел. гимназију. Тај преглед извршио је др. Маргалић ономад и јуче у свих осам разреда гимназијских.

— **Гости.** Г. др. Бранислав Становјевић дошао је са својом гђом супругом први пут после венчања у нашу варош, да посети своје родитеље и своје овдашње пријатеље и познанике. — Г. Урош Предић, наш чувени сликар-уметник, бави се од неколико дана у нашој вароши. Г. Предић ради овде слике за „Матицу Српску“.

— **Прилози на српско народно позориште.** Као свој прилог на српско народно позориште за год. 1898. послали су нам по 3 ф. 65 нов. г. г. Јован Миланковић из Даља, и Светозар Теодоровић, парох из Ечке. Г. Ј. Миланковић обећава, да ће сваке године толику своту прилагати на срп. нар. позориште. — Захваљујући на овим даровима, молимо и остале наше родољубе, да прилажу на ову цел.

— **Самоубиство.** У недељу у 8 сахати изјутра нађено је у футошкој шуми на путу украј јарка мртво тело неког непознатог, пристојно одевена човека. У руци је држао револвер, а тело, кад је комисија изишла, беше још вруће. Непознатом човеку том може бити око 50 година, а имао је пуну проседу браду. По обављеном извиђењу пренесено је тело у болницу, где је фотографски снимљено, а затим обдуцирано. Лекарски преглед констатовао је самоубиство. До данас још није установљено, ко је тај самоубица.

— **Дунав долази.** После неколико недеља опадања воде у Дунаву најпосле је почела вода долазити, што се жељно очекивало. Од горе долазе вести, да Дунав свуда долази, тако да је на много места отпочела опет пловидба, која је била обустављена због плиткоће воде. На водомери код Новога Сада била је висина дунавске воде данас 141 сантиметар.

— **Важно за Србе лечнике.** У хрватским званичним „Народним Новинама“ расписан је натечај на упражњено место општинског лечника у Иригу. Са овим местом скопчана је годишња плата од 800 фор. и 100 фор. станарине уз петогодишње доплатке од 50 ф. и правом на пензију. Поред тога, како смо извештени, општински лечник, који је вредан, може годишње 1000 фор. и више од праксе уживати, а имаће уз то до 100 ф. пристојбе за судбено-лечничка прегледања. Ириг је варошица до близу 6000 становника и центрум најсрпскијег котара у Славонији. Молбе ваља управити до 20. новембра п. р. на кр. котарску област (Bezirksbehörde) у Иригу.

— **Покушај грабежног убиства на улици.** Читамо у горњим листовима: Дрзак покушај грабежног убиства учињен је у четвртак око 6 сахати у вече у Сомбору и то у безданској улици, која је једна од најживљих у месту. Четири зликовца зазвоне код богатог поседника Стевана Коњовића, који живи сам у својој кући. Под изговором, да траже да беру кукурузе код Коњовића, хтели су, да га измаме на сокак. Али Коњовић застаде у врати, па кад зликовци видеше, да неће да приђе ближе, један га зграби за прса и хтеде да га извуче, а други му упре пиштољ у прса. Коњовић не изгуби присуство духа, истргне пиштољ зликовцу из руке и диже вику, услед чега разбојници побегоше. Коњовић је озлеђен по руци, али му је повреда лака. Жандармерија је још оног дана ухватила четир сумњива човека, али ови поричу, да су извршили нападај. Истрага траје даље.

— **„Србадија“ у Грацу.** Српско академско књижевно друштво „Србадија“ у Грацу изабрало је за тек. школску 1898/99. год. на првој редовној седници од 2. (14.) октобра о. г. овај одбор: Председник: мед. Сава Поповић, потпредседник: мед. Светислав Туроман, I. тајник: мед. Јован Николајевић, II. тајник: мед. Велимир Пазарац, благајник: мед. Драгољуб Прокић, књижничар: правник Мато Враголов, ревизори: мед. Живојин Миленковић, мед. Атанасије Цветковић и Драгутин Марковић.

— **Врућица.** У Бачком Алмашу и Малом Хеђешу појавила се од неколико недеља врућица као зараза и сваки дан однесе по четири-пет жртава. Мисли се, да су ту заразу, донели из Срема раденици, који су, њих педесет, сви добили ту болест.

— **Дражба уз свирку тамбураша.** Вуковарски лист доноси из Илока овај оригинални допис, који сведочи о крајњој лакомислености нашег света: Е. Б., из Илока дугује већ дуже времена повећу своту пореза. Како је лањске године рђавом спекулацијом са житом претрпио силних губитака, изгубио је сав свој иметак и још му је остало доста дуга. Него то му ипак не смета, да не тера кера као и пре. И неки дан нашао се у друштву сродне браће, па удри по новом американцу све до у јутро. Онако у пијанци заборавио је, да ће му тај дан отићи на добош све покућство, док га није неко из друштва на то подсетио. Сад би ко помислио, да ће се весело друштво после те жалосне поруке разићи. Аја! Они ти лепо још покупе тамбураше, који су им читаву ноћ свирали, па хајд' на дражбу. Изасланик се додуше неко време противио, да уз такове околности са дражбом почне, али најпосле попусти. Кад год би исклицатељ викнуо „и трећи пут“, тамбураши засвирају какав весели марш или полку и тако се дражба за подруг сата сврши. Кад је и последњи комад покућства излицитиран, весела браћа (жалосна им мајка!) уз пратњу тамбураша врате се у биртију, где је опет до друге зоре било теревенке. Жалосно, заиста жалосно!

— **Поплава у Србији.** Река Нишава у Србији је врло набрекла од последњих киша те је изишла из корита и поплавила већ три дела вароши Пирота, а још једнако долази. Жртава у људству срећом нема, али је иначе штета огромна. Међу пиротским становништвом влада велика паника; многи се селе из својих станова. И варош Ниш је у опасности. Власти су учинили све, што треба, да се отклони опасност од вароши.

Новости са стране.

— **Куга у Бечу.** Несретни млади асистент дра Нотнагла, др. Фрања Херман Милер, вршећи свој племенити позив, умрло је од куге, као што смо већ јавили. О последњим часовима овог јунака науке јављају из Беча ово:

Др. Милер се у петак у вече причестио. Свештеник није ушао у собу, него је стао код прозора и ту се молио Богу. Остију је метнуо на даску од прозора, одакле је једна калуђерица скине и преда болеснику. И у последњим својим тренутцима, док год беше при свести, племенити др. Милер показао се као прави јунак и као човек, ретко племенит: кад год се закашљао, окренуо се зиду, да не доведе у опасност калуђерицу, која га је дворила. Пљувао је у карболну вату, коју је увио у суву вату и тако је предао милосрдној сестри. Пре смрти молио је калуђерицу, да јој диктира писмо својој породици. Калуђерица затим поново издиктира писмо другој калуђерици, што је седела у другој соби и тако писмо оде, — куда треба. Мало после тога наступи агонија, и сиромах др. Милер испусти своју племениту душу. Мртво тело његово положено је у сандук. Све је брзо ишло. Два слуге донесоше сандук и у пола га турише кроз врата у собу, и одма се удалише. У сандуку беше све, што је потребно за тај тужни поступак. Др. Пех, који је лечио дра Милера, помоћу калуђерица увуче сандук на сред собе и сад наступи тешки тренутак, кад је млади лекар морао да изврши своју дужност, да свог пријатеља и колегу припреми за последњи пут и положи у мртвачки сандук. Помоћу калуђерица, које су као и др. Пех имале образину и увезана уста, скине др. Пех лешину са постеље и положи је у сандук, чије је дно посуо пиљевином, затим све прелије карболом, па одозго опет просне пиљевине. Најпосле метне заклопац и сам га закује. Затим и с поља полије сандук карболном водом и помоћу калуђерица одгура га натраг до средине друге собе, одакле га слуге, што су напољу чекале, однесу у суседну собу. Ту је већ стојао готов метални сандук, у који метну дрвени сандук с мртвим телом; метални заклопац завртише и положише на мртвачка кола, која одма херметички залише оловом. Одело и рубље покојниково су одма спалили.

Мртво тело дра Милера сахрањено је 12. (24.) о. м. рано из јутра на централном гробљу у Бечу. Још беше мрак, а суморна јесења магла спустила се над варош, кад се спровод крену на свој тужни пут. Мртвачка кола осим слуге нико није пратио. Пред врати централног гробља су чекала браћа покојникова Отон и Павле Милер, шогорица му и пријатељи његови, дворски саветник др. Нотнагел и син му, и више других лекара. Сви ови се повукоше у страну, кад стигоше мртвачка кола. Мртво тело је на капији примио старатељ, мерник Ришанек. У последњем реду, где има тек неколико гробова, беше рака за дра Милера. Кад су кола приспела, четири гробара скидоше сандук и положе га преко гроба на даску. Из даљине од петнајст корака обавио је свештеник опело, а из исте даљине држали су говоре професори др. Френкл (место промуклог професора Нотнагла), др. Манаберг и др. Хала; овај последњи је прозборио само две-три речи, па се заплаче. И професор Нотнагел је плакао. Ојађену матер дра Милера, коју је сломио овај удар, нису пустили ни мртвом телу ни погребу њена сина.

Према младом лекару је у Бечу велико саучешће; многи листови доносе уводне чланке о њему и славе га као неустрашива јунака науке. Кад је др. Милер на слузи Баришу констатовао кугу, рекао је ово за ту страшну болест: „Куга убија сваког, кога једаред захвати. У Индији сам видео у хиљаду случајева исте појаве, као код Бариша. Одма сам знао, да је болесник пропао. Чистоћом се донекле може отклонити заражење. Али кад се ко једаред зарази, готов је. У Индији је само зато много куге, што су људи страховито прљави.

Др. Милер би 13. (25.) о. м. навршио 32. годину. Несретни лекар је син једног чиновника бечке дворске библиотеке. Год. 1889. постао је доктором у Грацу. Као ванредно способан лекар постао је асистентом проф. Нотнагла и доцент за унутрашње болести. Лане је са дром Пехом (који га је сад лечио) и бактериолозима Гоном и Албрехтом ишао у Индију, да проучава кугу, која је тамо беснила. Тамо је он стотинама лешина својом руком парао у најопаснијим приликама, па му никад ништа није било. Кад се слуга Бариш разболео, др. Милер је одма познао болест, и одма је слугу оделио. Али после и њега захвати страшна зараза, и чим је др. Милер опазио на себи симптоме куге, знао је на чему је. Па ипак се јуначки држао. У петак у јутро није пустио никог себи, него је написао на парче папира, који је метнуо на прозор, ово: „Разболео сам се од куге и молим, не шиљите ми лекара, јер за 4—5 дана и тако ће ми бити крај.“ Али његов пријатељ, др. Пех, ипак је узео да лечи свог пријатеља, но, на жалост, људско знање не отклони црну смрт од даровитог младог лекара.

Како из Беча јављају, разболела се под сумњивим знацима још једна болничарка, калуђерица Стилфрид, код које је грозница и главобоља. Болничарка Пеха још лебди између смрти и живота.

Ваља забележити овом приликом и једно племенито и човекољубиво дело француских лекара. Чим је избила куга на дру Милеру, телеграфисао је проф. Вајкселбаум у Пастеров завод у Париз по кужну сурутку (серум), које у Бечу још нема. Управитељ Пастерова завода др. Ру, који је болешљив, преда телеграм асистенту дру Александру Мармореку, који одма телеграфише у Гарје, где је лабораторијум за производњу кужног серума, да сместа пошљу сав готов серум у Париз. За два сахата та је наредба већ извршена. Марморек са серумом што брже могаше одјури на железничку станицу, где хтеде предати драгоцени лек калаузу експрес-воза, што се баш спремао за полазак. У то дојури и др. Ру и наговори Марморека да иде сам у Беч. Др. Марморек, мада не имађаше ни горњег капута, отпутује у Беч, а др. Ру му је дао на пут само свој амрел. Др. Марморек, који је такођер лични пријатељ дра Милера, журио се, да га затече још жива, али је касно стигао: на станици му др. Пех саопшти тужну вест, да је др. Милер умрло.

И у Будимпешти су неговали кужне бациле, што се до сада није знало. Али јуче у подне су их прелили сбном киселином, која одма потамани те опасне животињице.

— **Забрањено ношење српских ордена.** Бечка влада је забранила уреднику прашких „Народних Листи“ Јосифу Холечеку, да носи црногорски Данилов орден, којим га је одликовао кнез Никола, као што му је већ 1891. године забрањено ношење дарованог му ордена св. Саве. — Заиста је чудновато: Младочеси, чији је орган лист, на ком Холечек ради, седе у десници на царевинском већу и подупиру данашњу аустријску владу, а ова забрањује, да један заслужан и вредан младочешки новинар и политичар сме носити српске ордене. Заиста чудновато а и карактеристично!

— **Дар Његовог Величанства.** Његово Величанство краљ Фрања Јосиф даровао је, како „Буд. Кор.“ јавља, 4000 фор. за пострадале од поплаве на Реци.

— **Како ради Лав Толстој.** Славни руски писац гроф Лав Толстој удесио је свој рад као какав сликар. Чим установи план за своје дело и скупи потребни материјал за појединости, напише скицу, пластично истакавши главне мисли, исто тако, као сликар угљеном. Затим приступи детаљној обради, коју већ у току рада непрестано поправља, проширује и пропраћа ивичним белешкама. Затим долази и трећа прерада, а поједине главе пише по четири-пет, шта више десет пута, са мањим већим променама. Али он то не чини ради глачања стила. Код њега је он увек сјајан и кад што преради, онда битно мења текст. На нарочито тешким местима нагло прекине посао, узме туце карата и игра пасјанса ради одмора. Ретко му кад пође за руком, да наједаред, на први покушај баци на папир по какав врло жив призор. Пре него што би дао у штампу готов рад, прво га прочита најближој својој околини и озбиљно премишља о примедбама, употребљава их за усавршење дела. Најстрожији му је критичар његова супруга Софија Андрејевна, која увек без околишења каже своје мишљење. Кад се дело већ слаже, онда му пада на ум много нових мисли и коректура онда буде препуна допуна. С тога прође увек дуго времена, док испод те строге самокритике дело изиђе пред велику публику.

— **Велика проневера.** Бивши благајник контоара грофице Стенбок-Фермор из Петрограда, Гаврило Гавриловић Рибин, проневерио је грофици 1,800.000 рубаља, и с том своном побегао у свет. Руска полиција је известила о томе полиције свих већих градова и одређена је велика награда ономе, ко ухвати тога дефрауданта.

— **Путовање немачког цара по Истоку.** Немачки царски супружници отпутовали су у суботу после подне из Цариграда. Цар, царица и султан се уз војничку пратњу одвезли у ½3 с. по подне у палату Долма-Бакче, а улицом су их поздрављали усклици: Чок-јаша! и тапшање. После ужине цар и царица се укрцаше на брод. Путем од палате до пристаништа повукли су шпалир гардисте с музиком. Око ¼5 с. изиђе царица, коју је султан водио испод руке, и цар, и уз звуке немачке химне пођоше пристаништу. При растанку султан се сав растопио од учтивости. Он се неколико пута поклонио пред царицом и више пута се изастопце руковали. Оба владара се такође неколико пута руковали. Кад се шалупа с царем и царицом већ кренула, султан је још једаред поздравио своје госте. Цар и царица пријазно отпоздравише. Затим се султан врати у двор, а у 5 сахата јахта „Хохенцолерн“ и крсташица „Херта“, праћене топовским поздравима, кренуше се. Из Дарданела је цар Виљем II. телеграфисао султану и захвалио му још једаред на дочеку.

— **Варанција са сведоџбама зрелости.** У пожунском евангеличком лицеју ушли су у траг једној варанцији, извршеној са сведоџбом зрелости. Неки поседник са велике угарске равнице тражио је недавно путем будимпештанских листова васпитача за свог сина, ставивши као услов, да је дотични свршио гимназијске науке с добрим успехом. На то добије понуду од неког Будимпештанца, који прикључи своју врло добру сведоџбу зрелости. Дотични је молио и 30 фор. путна трошка. Простодушни газда пошље новац и писмом замоли тобожњег пожунског „врло добро“ зрелог младића, да одма отпутује на своје место. Али узалуд је недељама чекао, јер онај се братац не јавља. На то газда пошље у Пожун сведоџбу зрелости, која беше истављена од тамошњег лицеја. Но лицеј јави газди тужну вест, да је та сведоџба прост фалзификат, помоћу кога је онај непознати варалица измамио 30 фор. од поседника. Тај случај је пријављен министарству богочасти и јавне наставе.

— **Апанажа великих кнежева.** Најбогатији европски владар, руски цар, плаћа велике своте члановима владалачке породице руске. Велики кнежеви Владимир, Сергије и Михајло добијају од цара сваки годишњу апанажу од 185.000 рубаља, а пунолетна деца њихова сваки по 150.000 рубаља. Супруга или удовица великог кнеза добија годишње 40.000 рубаља. За трошкове око васпитања једног детета великог кнеза плаћа бабушка годишње 15.000 рубаља. Кад се ко из породице жени или удаје, увек даје 1 милијон рубаља. Те породичне законе установио је цар Александар III., али се уједно постарао и за то, да велики кнежеви баш не расипају новац ван Русије, јер сваком великом кнезу дотле, док се бави у иноземству, одбијају трећину од апанаже.

— **На врху Маунт-Евреста.** Још није човечија нога била на највишем брду наше земље, на врху Маунт-Евреста или Гаурисанкара у Хималајском брдском ланцу. На лето хоће подузетни енглески географ, по имену Хауел да поново покуша, да допре до врха тог Хималајског брда, које је високо 8800 метара. Хауелу иду на руку лондонско географско друштво и индијска влада. Пут свој наравно не мисли чинити преко несавладивих ледених стена, него ће покушати, да у ваздушном балону допре до врха.

— **Склапање брака на грани.** Племе Негритос на острвима Филипинима има обичај, да се приликом свадбе искупи цело племе, а најстарији младенце одведу под два дрвета, што стоје једно поред другог, и што су унапред изабрата за тај обред. Затим родитељи савију по једну грану са два дрвета, а младенци, седавши на њих, дотле се приближују грани, док не ударе главом о главу. Ако то пође за руком, онда је брак склопљен и онда почињу бучне светковине, у којима је главни предмет фантастичка игра новога пара.

НОВИЈЕ.

Беч, 13. октобра. Гроф Муравјов је данас после петодневног бављења овде отпутовао у Русију.

Београд, 13. октобра. Краљ Александар је јутрос отпутовао у Ниш, а 16. се враћа натраг.

Париз, 13. октобра. Ратни министар Шаноан поднео је оставку, јер није хтео да одговори на Деруледову интерпелацију због нападаја на војску.

Париз, 13. октобра. Министарству Брисонову изражено је у комори неповерење. После седнице отишли су сви министри председнику Фору, те су му поднели оставке, које је Фор примио.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

Будимпешта, 14. октобра. У данашњој седници заступничке куће опозиција је и даље терала опструкцију.

Беч, 14. октобра. Стање од куге оболеле болничарке Пехе све једнако је неповољно. Стање осталих кужних болесника је добро.

Париз, 14. октобра. Генерал Шаноан изјавио ie, да је зато поднео оставку на портфељу ратног министарства, што се његово мишљење о Пикаровој ствари разликује од мишљења министра-председника Брисона. Председник републике Фор је назвао некоректним поступак Шаноанов.

Париз, 14. октобра. Синоћ је ројалистичка омладина демонстровала уз војску. Било је сукоба с полицијом и више изгреда. Социјалистичка странка издала је проглас, у коме устаје против војничко-клерикалне реакције, која грози републици. Жестоко осуђује поступак ратног министра генерала Шаноана, који је погазио своју дужност и с говорнице пријавио своју оставку. Одговорност за министарску кризу сваљује на умерену странку, јер је експлоатисала поступак Шаноанов.

Париз, 14. октобра. Пред касационим судом почиње сутра претрес о ревизији Драјфусове парнице. У судницу ће доћи националистички и антисемитски посланици у пуном броју. Патријотска лига намерава да сутра демонструје пред судбеном палатом.

Привреда.

— **Руско злато у Берлину.** Пре неколико година могло је бити само говора о тражњи злата у Европи за Русију, а ето сад се говори о неким позајмицама или навлашном депоновању руског злата у Берлину, где је дуго и дуго био меродаван кантар за руске финансије и валуту. Да би се овај ненадан случај лакше превађао преко уста, измишља се сад, како је руски министар финансија посматрао прилике у Паризу у циљу закључења зајма; па кад се уверио, да је ситуација затегнута, решио се да прво умекша стање, и онда да помишља на зајам. Умекшати се може стање, ако стави немачкој банци повише злата на расположење, јер јој треба да се не заплете у кризу. Чудна комбинација! За то, што не може наћи новаца, даје их сама, те да створи повољнију ситуацију! Истина је, ако немачка банка добије злата од руске банке, она ће моћи попустити дисконтну стопу, а то ће и други после радити, јер је данас највећа дисконтна стопа у Берлину. Ма какве се комбинације правиле, тек је суво-паран факт, да је вест из Лондона, по којој је руска банка ставила Немачкој на расположење већу количину злата, направила велику сензацију и да најбоље илуструје данашњу новчану моћ Русије. Мало је, што је Русија запела, да ауторитетом самог императора ублажи велике терете од наоружања, него ето треба да прискаче у помоћ европском новчаном тргу.

И Француска банка, водећи мучну новчану ситуацију, решила се да подигне каматну стопу од 2 на 3%. Не памти се, да је кад год овај завод тако нагло и с читавим процентом дизао каматну стопу. Сад је то морала урадити француска банка, кад је у Лондону 4 и $4^1/_2$, а у Берлину 5 и 6% дисконт, те да спречи тамо одилажење злата.

САОБРАЋАЈ.

— **Железнице и пошта.** Из годишњег извештаја кр. уг. министарства трговине вадимо ове податке о развитку железница и пошта у Угарској, Хрватској и Славонији.

Дужина железница износи 15.750 километара, од којих су 872 километра саграђена год. 1897., а у градњи налазе се 604 километра. Нових је концесија подељено за 3657 клм., административни преглед обављен је на 1252 клм. Године 1897. долазило је у земљама угарске круне на 100.000 душа 86 6 клм. железнице (у Немачкој 91, у Енглеској 85·6, у Аустрији 70·6). Железничка мрежа дели се овако: државне железнице 7317 клм., друштвене главне пруге 1321 клм., вицинaлне железнице 7111 клм. Прометних средстава било је: 2585 локомотива, 5191 особних и 53.456 товарних кола; прошле године помножила су се ова прометна средства за 149 локомотива, 41 особних и 2470 товарних кола. Све локомотиве заједно превалиле су дужину од 70,024.096 клм. или просечно свака 27.848 клм. Број путника био је год. 1897. на кр. уг. државним железницама 32,399.730; на друштвеним пругама 4,719.340 (више 273.477), на вицинaлним пругама 19,637.580 (више 2,760.517). Укупни број путника је 56,987.084. У товарном промету отпало је на државне железнице 17,299.632 тона, на друштвене железнице 7,180.809, на вицинaлне 7,358.503, укупно 31,838.944 тона. Услед незгода страдало је на овим пругама 169 особа, а озлеђене су 272 особе. Од путника убијено је 6, рањено 25 особа; марве је прегажено 276 комада. Из шина искочили су влакови 192 пута, сударили се 61 пут. Број несрећа знатно се смањио прошле године. У железницама инвестирана је главница од 1,242,343.160 фор.; прошле се године помножала за 100.000 фор. Целокупни приход железницâ износи 121,141.348 фор., за 2,488.396 или 2% мање од претходне године; издатци износе 74,090.126 фор, за 1,199.397 или 1.5% више од претходне године; вишак према томе износи 47,051.222 фор. (за 3,687.793 фор. или 7.2% мање). Мањи приход образлаже се лошом жетвом године 1897. Угарске државне железнице добиле су чистога вишка 34,056.876 фор., за 3,950.933 или 10.4% мање од претходне године. Према номиналној вредности својој носе: државне железнице 3.43%, друштвене железнице 2·83%, вицинaлне 3·27%.

За пошту и брзојав потрошено је у земљама угарске круне 13,946.676 фор., приход износи 19,075.164 ф., према томе има вишка 5,128.487 фор. Имовина поштанско-брзојавног завода износи 14,177.162 а помножила се г. 1897. на 748.333 фор. Поштанских звања било је 4100, амбуланција 396, транспортних станица 185. Промет кретао се на железничким шинама у дужини од 39.772 клм., а на друмовима 40.304 клм, на воденим путевима 15,587 клм. Отпремљено је г. 1897.: 197.881.444 писама, 58,943.288 дописница, 40,285.164 тисканица, 2,967.838 мустри робе, 92,634.829 бројева новина, 17,747 889 упутница, 266 838 налога, укупно 390,727.290 комада, за 32 милијона више но г. 1896. Возна пошта отпремила је: 14,216.696 пошиљака без ознаке вредности, 2,239.756 са ознаком вредности, 1,658.265 новчаних листова и новчаних пакета. Вредност отпремљених пошиљака била је 2,490.134 фор, тежина 70,381.648 клгр. У поштанској штедионици износио је новчани промет 414,544.715 фор

Брзојавом отпремљено је 7,383.046 телеграма, и то 4,533.744 у туземство, 1,333.605 у иноземство. Брзојавна мрежа има 103,869 клм у дужини, 2899 брзојавних звања, 4257 писаћих апарата и 13.872 других справа. Телефонска мрежа има дужину од 5744 клм.

Трговина.

Нови Сад, 14 октобра 1898.

Цене су биле: жито прве каквоће 9 ф. 50-60 н., друге каквоће 9 ф. 20— н., зоб 5 фор. 40—50 н., јечам 5 фор. —— н., кукуруз стари 5 ф. —— н., у клипу 2 ф. 40—50 н. пасуљ бели 6 ф. 70—— н., жути 6 ф. 40 н., вика 7 ф. —— н., мухар 5 ф. — н. проја 3 ф. 70— н, репица 8 ф. 80 н. Вуна 80 ф. —— н. Све од 100 кгр.

—

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 14. октобра 1898.

Ц кр. дукати (нови)	. . . . .	5 ф. 69 н.
„ „ „ (стари)	. . . . .	5 ф. 65 н.

Књижевни огласи.

Српска књижара и штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.

НАЈВЕЋА НАКЛАДА СРПСКИХ

КАЛЕНДАРА

ЗА ГОД. 1899.

ШТАМПАНИХ У 50.000 ЕКЗЕМПЛАРА

који сада из штампе изађоше и разашиљу се:

Цена 50 новч.

Годишњица	35 н.
Застава	33 н.
Велики Србобран . . .	30 н.
Ружица	20 н.
Новосађанин	20 н.
Босанац	20 н.
Орлић	20 н.
Сремац	20 н.
Црногорац	20 н.
Ласта	20 н.
Босанско херцеговачки календар	30 н.
Џепни мали календар .	12 н.
Зидни календар . . .	30 н.

Препродавцима за готов новац дајемо $33^1/_3$% попуста.

Нове добре комисионаре примамо

Нови Сад, 10. окт. 1898.

С поштовањем
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

Нове књиге.

Изашле су из штампе и могу се добити у потписатој књижари.

Српски Рјечник истумачен немачкијем и латинскијем ријечима од Вук. Стеф. Караџића 880 страна. Цена 8 фор.

Законик Стефана Душана цара српског 1349. и 1354. на ново издао и објаснио Стојан Новаковић у 312 страна. Цена 2·50 фор.

Поручбине извршује одмах

књижара
Мите Стајића
у Београду.

Огласи.

СВОЈЕВОЉНА ПРОДАЈА.

Долепотписани имам до сто ланаца земље у једном комаду на продају. Иста земља лежи на цариградском друму а од вароши је десет минута далеко.

Она постоји под њивама, баштованом, виноградом са каламљеном лозом и шумом. Кроз исту тече поток, који поплаву не може учинити.

На једном парчету земље, до самог друма, израђује се креч и цигља.

За становање имаде две куће са више соба и велика штала за стоку.

Воду за пиће од извора и чесама. Цена је умерена; половина се полаже а пола са шест по сто камате.

Продавац
409 1—3 **Павле Радошевић**,
трг. из Смедерева.

Промена локала.

Част ми је јавити мојим поштованим муштеријама — као и осталом п. н. грађанству — у месту и на страни, да сам се преселио са мојом радњом, у ћурчијски сокак, преко пута од саборне цркве, у кућу гђе Нане Натошевићке, где је канцеларија господ. Паје Гостовића, адвоката, број 9. Молим поштов. муштерије, да ме и у новом локалу својим цењеним налозима одликовати изволе.

У Новом Саду, 14 (26.) октобра 1898.

С особитим поштовањем
Бошко Стакић,
трговац шпецераја, материјала
410 1—2 и деликатеса.

408 1—3

Натечај.

У смислу закључка црквеног одбора српске православне црквено-школске општине у Земуну, одржане 4. (16.) октобра о. г., расписује се овим натечај на упражњено место ликовође српске црквене певачке задруге и учитеља певачке школе ученика српских вероисповедних школа.

С тим местом скопчана је годишња плата од 600 фор. авр. Две трећине плате исплаћиваће црквено-школска општина, а једну трећину овдашња српска црквена певачка задруга.

То место попуниће се за сада привремено на једну годину дана, а после следи стално именовање. Ако се изабрани за годину дана покаже способним и вредним, повисиће му се плата.

Изабраном дужност је:

1.) Да чланове и чланице српске црквене певачке задруге поучава појање за света богослужења и световно певање за забаве.

2.) Да мушку и женску децу овомесних српских вероисповедних школа поучава у за то одређеним сатовима нотном појању и певању, и то у оном обиму, како то месни школски одбор с њиме установи, и да са школском младежи на свршетку сваке школске године држи јаван испит. Способан и вредан музичар има изгледа на лепу зараду у граду.

На ово место могу компетовати они, који су на конзерваторијуму оспособљени за ликовође и компонисте. Молбенице поткрепљене с дотичним сведоџбама нека се најзад до 19. новембра (1. децембра) 1898. поднесу.

У Земуну, 12. (24.) октобра 1898.

Перовођа: **Тома Марковић** Председник: **Петар Петровић.**

Продајем

моју **мануфактурну трговину**, односно **филијалу у Ст. Бечеју**, која већ две године постоји, под добрим условима. Рефлектанти имају се само код мене у Ст. Кањижи пријавити.

406 2—3 **Милан Лунговић.**

ЧУВАЈМО СЕ ОД ПОДРАЖАВАЊА И ФАЛЗИФИКАТА!!

За одржавање и неговање лепоте женскиња најбоље је средство свуда омиљена и светскога гласа:

„Корнелија помада за лице“.

КОРНЕЛИЈА-КРЕМ (законом обезбеђено).

Овај изврсно састављени крем заузима прво место међу свима помадама и улепшавајућим средствима за лице, јер не садржи никаквих шкодљивих честица, — није мастан, те већ после кратке употребе мора се скакоме допасти, пошто даје лицу изванредну нежност, свежу, чисту и младалачку боју, што се никојим другим средством не може постићи.

„Корнелија помада за лице“ је сигуран лек против: бубуљица, сунчаних пега, (Sommersprossen), црвенила носа, митесера, лишаја, испуцане коже на рукама, црвених флека и свију других нечистоћа на лицу, и т. д. и т. д.

ЦЕНА: **једна мала тегла са упутством за употребу 1 крупа, велика тегла 2 круне.**

Наручбине опремам уз потпуну дискрецију за готов новац или уз поузеће (Nachnahme).

ПОСЛУГА ТАЧНА И БРЗА.

Главна стоваришта у Будимпешти: Török József gyógyszertára, Király utcza 12. и Dr. Egger Leó gyógyszertára, Váczikörút 17.

Централно стовариште за поштанско разашиљање:

МИЛЕТА ЛЕСКОВАЦ, апотекар „код круне“.
184 59—154 Стари Врбас, (Бачка) број 50.

У мојој лекарници могу се добити у богатом избору и сви домаћи и страни лековити специјалитети превоји, париски специјалитети од гуме, сви тоалетни и парфимеријски предмети, и т. д. по најјефтинијим ценама.

Препродавцима велики рабат дајем.

БЕЗ КОРНЕЛИЈА ПОМАДЕ НЕ ТРЕБА ДА ЈЕ НИЈЕДНА ДАМА.

Против флека на лицу најбоље је средство „Корнелија помада за лице“ од апотекара М. Лесковца.

КОЈА СЕ ГОСПОЂА

жели по најновијој моди носити
Ко жели елегантно одело носити
Ко жели практичан иберциер носити
Ко жели трајан зимски капут носити
Ко жели добар путнички огртач носити
Ко жели по моди чакшире носити
Ко жели трајан капут од лодна носити
Ко жели практичан хавелок носити
Ко жели своје дете са лепим оделом изненадити
Ко жели у опште ваљано и добро купити?

препоручујемо му најбоље сортирану, првог реда
КОНФЕКЦИОНУ РАДЊУ ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ,
у којој се може добити све по чудо-јефтиној цени.

ВИГЕНФЕЛД и ШРАЈБЕР
Н. Сад, главна улица бр. 13.
329 9—18 у кући БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.